

ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК ЯК СКЛАДОВА КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ САНАТОРНО-КУРОРТНИХ ЗАКЛАДІВ

Г. П. Костенко

*Бердянський державний педагогічний університет,
вул. Шмідта, 4, м. Бердянськ, Україна, 71100.
E-mail: manage_nasa@mail.ru*

Отримана 15 травня 2013, прийнята 27 вересня 2013.

Анотація. У статті наведено результати дослідження щодо оцінки формування й використання фінансових ресурсів санаторно-курортних закладів. Сформовано систему показників комплексної оцінки фінансового забезпечення розвитку санаторно-курортних закладів, що враховує ефективність використання фінансових ресурсів, рентабельність, платоспроможність, майновий стан, фінансову стійкість, ефективність санаторно-курортної діяльності. Визначено необхідність розробки інтегрального показника в системі комплексної оцінки фінансового забезпечення таких закладів. Запропоновано методику відбору коефіцієнтів до інтегрального показника на основі виявлення кореляційного зв'язку між його складовими. Побудовано інтегральний показник фінансового забезпечення санаторно-курортних закладів, спрямованого на оцінку їх стратегічного й тактичного розвитку.

Ключові слова: фінансове забезпечення, санаторно-курортні заклади, фінансові ресурси, комплексна оцінка, система показників, інтегральний показник, стратегічний розвиток, тактичний розвиток.

ИНТЕГРАЛЬНЫЙ ПОКАЗАТЕЛЬ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ КОМПЛЕКСНОЙ ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ РАЗВИТИЯ САНАТОРНО-КУРОРТНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ

А. П. Костенко

*Бердянский государственный педагогический университет,
ул. Шмидта, 4, г. Бердянск, Украина, 71100.
E-mail: manage_nasa@mail.ru*

Получена 15 мая 2013, принята 27 сентября 2013.

Аннотация. В статье представлены результаты исследования относительно оценки формирования и использования финансовых ресурсов санаторно-курортных учреждений. Сформирована система показателей комплексной оценки финансового обеспечения развития санаторно-курортных учреждений, учитывающая эффективность использования финансовых ресурсов, рентабельность, платежеспособность, имущественное состояние, финансовую устойчивость, эффективность санаторно-курортной деятельности. Установлена необходимость разработки интегрального показателя в системе комплексной оценки финансового обеспечения таких учреждений. Предложена методика отбора коэффициентов в интегральный показатель на основе выявления корреляционной связи между его составляющими. Построен интегральный показатель финансового обеспечения санаторно-курортных учреждений, направленный на оценку их стратегического и тактического развития.

Ключевые слова: финансовое обеспечение, санаторно-курортные учреждения, финансовые ресурсы, комплексная оценка, система показателей, интегральный показатель, стратегическое развитие, тактическое развитие.

INTEGRAL INDICATOR AS A COMPONENT OF A COMPLEX EVALUATION OF FINANCIAL PROVISION OF HEALTH-RESORT INSTITUTIONS' DEVELOPMENT

Ganna Kostenko

*Berdyansk State Pedagogical University,
4, Schmidt Str., Berdyansk, Ukraine, 71100.*

E-mail: manage_nasa@mail.ru

Received 15 May 2013, accepted 27 September 2013.

Abstract. The Article presents the results of research on the evaluation of the formation and use of financial resources of health-resort institutions. There was formed the system of indicators of a complex evaluation of financial development of health-resort institutions' development, which takes into account the efficiency of the use of financial resources, profitability, solvency, property status, financial stability and efficiency of the health resort activity. There was established the necessity of developing an integrated indicator in the system of a complex evaluation of financial development of financial institutions. There was offered methods of selection coefficients in the integral index based on the identification of correlation between its components. There was built an integral indicator of financial provision of health-resort institutions, aimed to the evaluation of their strategic and tactical development.

Keywords: financial provision, health-resort institutions, financial resources, complex evaluation, metrics, integrated indicator, strategic development, tactical development.

Вступ

В умовах ринкової економіки санаторно-курортні заклади, виконуючи соціальну функцію держави з охорони здоров'я українського населення, здійснюють свою діяльність на рівних умовах поряд з іншими суб'єктами підприємництва. Проте такі заклади сьогодні не мають стійких тенденцій до розвитку, що пов'язано передусім з недостатньою ефективністю організації процесу управління формуванням й використанням фінансових ресурсів. Звідси постає питання необхідності комплексної оцінки їх обсягу й структури, що дозволить отримати релевантну й ґрунтовну інформацію для прийняття управлінських рішень у стабілізації фінансової діяльності санаторно-курортних закладів. Тому проблема правильного й ефективного проведення комплексної оцінки фінансового забезпечення розвитку санаторно-курортних закладів на основі універсального показника є актуальною.

Питанням оцінки формування й використання фінансових ресурсів присвячені наукові праці таких сучасних вчених, як І. О. Бланк, В. А. Забродський, А. Г. Загородній, К. В. Измайлова, М. О. Кизим, Л. А. Костирко, Л. О. Омелянвич, Ю. С. Цал-Цалко, О. О. Шеремет та

інші [1–8]. Напрямок фінансового забезпечення закладів соціальної сфери досліджували Н. І. Карпишин, Л. М. Клівіденко [9–10]. Разом з тим аналіз наукових економічних джерел свідчить про недостатність вивчення проблеми комплексної оцінки фінансового забезпечення розвитку санаторно-курортних закладів. Існує необхідність розробки інтегрального показника, який би комплексно характеризував усі аспекти формування й використання фінансових ресурсів та враховував специфіку санаторно-курортних закладів.

Мета статті

Вдосконалення методичного підходу щодо комплексної оцінки фінансового забезпечення розвитку санаторно-курортних закладів на основі розробки інтегрального показника.

Результати дослідження

Процедура комплексної оцінки фінансового забезпечення санаторно-курортних закладів є важливим елементом виявлення проблемних моментів у процесі формування й використання фінансових ресурсів, де ефективність тако-

го процесу визначається, з одного боку, наявністю джерел фінансування, а з іншого – станом фінансових ресурсів.

Проведення теоретичних досліджень й отримання практичних результатів з оцінки фінансового забезпечення санаторно-курортних закладів дозволили узагальнити систему коефіцієнтів, що відображають ефективність використання фінансових ресурсів, рентабельність, платоспроможність, майновий стан, фінансову стійкість. Встановлено, що такі показники повинні виявляти наявність і достатність фінансових ресурсів для подальшого розвитку санаторно-курортної галузі, ефективність їх використання у поточній господарській діяльності, ураховувати специфіку діяльності. Тому для зазначеної оцінки використовувалися як окремі показники оцінювання фінансового стану, так і спеціальні у встановленій взаємодії та взаємозв'язку.

Важливість розроблення саме інтегрального показника у складі комплексної оцінки полягає в узагальненні та зваженості окремих показників з аналітичних груп з присвоєнням їм вагового значення, що відповідає їхньому внеску в оцінку фінансового забезпечення. Отже, такий підхід дозволяє одержати об'єктивну, науково обґрунтовану узагальнюючу оцінку рівня фінансового забезпечення санаторно-курортних закладів, допомагає усунути неоднозначність оцінки впливу показників й отримати найбільш точний результат.

Розроблення інтегрального показника здійснено на основі попередньо розрахованих коефіцієнтів, які складають систему показників фінансового забезпечення санаторно-курортних закладів та його філій, що не є юридичними особами, останні з яких мають певні особливості при формуванні і використанні фінансових ресурсів. Відповідно до такої системи показників, орієнтованих на стратегічну і тактичну оцінку, розроблено два інтегральних показники для оцінки фінансового забезпечення стратегічного й тактичного розвитку санаторно-курортних закладів.

Слід зазначити, рівень фінансового забезпечення є поняттям відносним. Забезпеченість необхідними фінансовими ресурсами можна виявити або серед групи санаторно-курортних закладів, які належать системі лікувально-оз-

доровчих закладів профспілок України чи іншим міністерствам (відомствам) й надають схожі санаторно-курортні послуги, або за певний період розвитку. Тому показнику фінансового забезпечення розвитку санаторно-курортних закладів притаманні такі властивості, як порівнянність (виявлення показника за умов порівняння одного закладу з іншим), динамічність (порівняння показника за ряд років), спрямованість на стратегічну і тактичну оцінку.

Інтегральний показник фінансового забезпечення розвитку санаторно-курортних закладів визначено таким чином:

$$\Phi ЗР_{СКЗ} = p_1 x_{1j} + p_2 x_{2j} + \dots + p_n x_{nj} \quad (1)$$

де $x_{1j}, x_{2j}, \dots, x_{nj}$ – коефіцієнти, які входять до інтегрального показника,

p_1, p_2, \dots, p_n – вага відповідних коефіцієнтів. Відповідно групам показників, що входять до системи показників фінансового забезпечення розвитку санаторно-курортних закладів, здійснено відбір по одному показнику з групи за допомогою коефіцієнта кореляції на основі виявлення максимальної тісноти зв'язку між абсолютною величиною та відносними величинами, тобто показниками у групі (табл. 1). Інформаційною базою для проведення комплексної оцінки на основі розроблення інтегрального показника стали дані ЗАТ «Приазовкурорт» та його філій, що не є юридичними особами.

Для врахування специфіки функціонування таких філій до системи показників включені розроблені автором: коефіцієнт оборотності залученого капіталу за внутрішніми розрахунками як відношення чистої виручки від реалізації послуг до залученого капіталу за внутрішніми розрахунками; коефіцієнт рентабельності залученого капіталу за внутрішніми розрахунками як відношення прибутку до оподаткування або чистого прибутку (якщо формується філією) до поточних зобов'язань за внутрішніми розрахунками (для відстеження ефективності використання філіями наданого у користування капіталу товариством). Група показників фінансової стійкості розрахована лише для ЗАТ «Приазовкурорт», що обумовлено майже відсутністю власного капіталу у філій та фінансуванням їх діяльності лише за рахунок залученого капіталу, наданим товариством у користування.

Таблиця 1. Визначення взаємозв'язку між абсолютною та відносними величинами у групі для формування інтегрального показника фінансового забезпечення розвитку санаторно-курортних закладів

Група показників комплексної оцінки	Найменування показника (абсолютна величина)	Найменування показника з відповідної групи показників комплексної оцінки (відносна величина)	Значення R для санаторно-курортного закладу та його філії, що не є юридичною особою				
			ЗАТ «Приазовкурорт»	Санаторій «Великий Луг»	Санаторій «Кирилівка»	Санаторій «Лазурний»	Санаторій «Бердянськ»
Оцінка стратегічного розвитку санаторно-курортних закладів							
Показники ефективності активів і джерел їх формування	Чиста виручка від реалізації	Коефіцієнт оборотності основних засобів	0,998	0,999	0,985	0,984	0,996
		Коефіцієнт трансформації активів	0,974	0,973	0,983	0,456	0,985
		Коефіцієнт оборотності ВК / ЗК за внутрішніми розрахунками (для філій)	0,984	0,996	0,980	0,428	0,988
		Коефіцієнт самофінансування капітальних інвестицій	-0,262	-	-	-	-
		Коефіцієнт непрямого оподаткування	-0,833	-0,790	-0,813	-0,544	-0,750
		Коефіцієнт оподаткування прибутку	-0,185	-	-	-	-
Показники рентабельності	Чистий прибуток	Коефіцієнт рентабельності активів	0,972	-	-	-	-
		Коефіцієнт рентабельності ВК / ЗК за внутрішніми розрахунками (для філій)	0,979	0,999	0,996	0,952	0,987
		Коефіцієнт рентабельності продажів	0,580	0,778	0,519	0,643	0,942
		Коефіцієнт чистої рентабельності	0,875	-	-	-	-
		Коефіцієнт реінвестування	-0,079	-	-	-	-
		Коефіцієнт стійкості економічного зростання	0,701	-	-	-	-
Показники майнового стану	Первісна вартість ОЗ	Коефіцієнт зносу основних засобів	0,871	0,715	0,548	0,462	0,476
		Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,356	0,625	-0,146	0,405	0,459
Показники фінансової стійкості	Пасиви	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	-0,969	-	-	-	-
		Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,612	-	-	-	-
		Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,969	-	-	-	-
		Коефіцієнт фінансової стабільності	-0,906	-	-	-	-
		Коефіцієнт страхування бізнесу	0,939	-	-	-	-
Показники ефективності санаторно-курортної діяльності	Чиста виручка від реалізації	Коефіцієнт капіталізації	-0,292	-0,551	-0,849	0,448	-0,737
		Коефіцієнт капіталізації ліжкового фонду	0,484	0,458	-0,656	0,622	0,124
		Обсяг санаторно-курортних послуг на 1 працівника	0,994	0,991	0,915	0,900	0,999
		Прибуток/збиток на 1 працівника	0,727	0,804	0,590	0,839	0,951
		Прибуток/збиток на 1 грн. зарплати працівника	0,329	0,639	0,304	0,338	0,670
		Кількість обслужених осіб на 1 працівника	0,247	0,438	0,282	0,287	0,596

Закінчення таблиці 1. Визначення взаємозв'язку між абсолютною та відносними величинами у групі для формування інтегрального показника фінансового забезпечення розвитку санаторно-курортних закладів

Група показників комплексної оцінки	Найменування показника (абсолютна величина)	Найменування показника з відповідної групи показників комплексної оцінки (відносна величина)	Значення R для санаторно-курортного закладу та його філій, що не є юридичною особою				
			ЗАТ «Приазовкурорт»	Санаторій «Великий Луг»	Санаторій «Кирилівка»	Санаторій «Лазурний»	Санаторій «Бердянськ»
Оцінка тактичного розвитку санаторно-курортних закладів							
Показники ефективності активів і джерел їх формування	Чиста виручка від реалізації	Коефіцієнт оборотності обігових коштів	-0,616	-0,678	0,709	-0,272	-0,522
		Коефіцієнт оборотності запасів	0,997	0,882	0,931	0,854	0,989
		Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	-0,847	-0,528	-0,405	-0,217	-0,753
		Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-0,866	0,187	0,568	-0,059	0,896
Показники ліквідності (платоспроможності)	Поточні активи	Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	-0,684	-	-	-	-
		Коефіцієнт швидкої ліквідності	-0,267	-	-	-	-
		Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-0,379	-	-	-	-
		Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	0,843	0,840	0,674	0,418	0,781
Показники майнового стану	Оборотні кошти	Коефіцієнт мобільності активів	0,983	1,000	0,971	0,774	0,997
		Коефіцієнт ризику втрати ліквідності	-0,921	-0,884	-0,868	-0,682	-0,766
Показники фінансової стійкості	Власні обігові кошти	Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	-0,209	-	-	-	-
		Маневреність робочого капіталу	-0,656	-	-	-	-
		Маневреність власних обігових коштів	0,765	-	-	-	-
Показники ефективності санаторно-курортної діяльності	Кількість обслуговуваних осіб	Коефіцієнт використання ліжкового фонду	0,550	0,886	0,778	0,523	0,714
		Оборотність ліжкового фонду	0,386	0,884	0,760	0,333	0,690

* Запропоновано автором на підставі [3–8, 11].

За запропонованою методикою відбору, до інтегрального показника фінансового забезпечення стратегічного розвитку увійшли коефіцієнт оборотності основних засобів, коефіцієнт рентабельності власного капіталу для санаторно-курортного закладу (юридичної особи) та коефіцієнт рентабельності залученого капіталу за внутрішніми розрахунками для сана-

торіїв, філій, що не є юридичними особами, а також коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт концентрації позикового капіталу, обсяг санаторно-курортних послуг на 1 працівника.

До інтегрального показника фінансового забезпечення тактичного розвитку увійшли коефіцієнт оборотності запасів, співвідношення

короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості, коефіцієнт мобільності активів, маневреність власних обігових коштів, коефіцієнт використання ліжкового фонду.

Кінцевий результат інтегральних показників фінансового забезпечення стратегічного і тактичного розвитку буде найкращим у тому випадку, де він буде найбільшим в динаміці за відповідний період або у порівнянні групи санаторно-курортних закладів.

Найкращими результатами більшості коефіцієнтів, що увійшли до інтегральних показників стратегічного й тактичного розвитку, є отримані найвищі значення по закладах. Але певні коефіцієнти мають інші визначення найкращих результатів, а саме:

1) спрямовані на оцінку стратегічного розвитку:

- коефіцієнт зносу основних засобів – де найкраще значення – це найменше його значення, що вказує на менший рівень фізичного й морального зносу;
- коефіцієнт концентрації позикового капіталу – де найкраще значення – це значення, яке не перевищує 0,5 од., а точніше – повинно бути $\leq 0,5$;

2) спрямовані на оцінку тактичного розвитку: співвідношення короткострокової дебіторської і кредиторської заборгованості – вказує на здатність розраховуватися з кредиторами за рахунок дебіторів протягом року, де найкраще значення повинно наближатися до одиниці.

Для отримання більш суттєвого й точного результату по інтегральних показниках здійснено коректування значень цих показників шляхом введення нової величини. Значення відповідного коефіцієнта в інтегральному показнику позначено як x , а коректована величина позначена як x' , яка скоректує значення вищезазначених показників і найкращим значенням визначить його найбільше значення:

- для коефіцієнта зносу основних засобів –

$$x' = 1 - x;$$

- для коефіцієнта концентрації позикового капіталу –

$$x' = \begin{cases} x, & \text{якщо } x \leq 0,5 \\ -x, & \text{якщо } x > 0,5 \end{cases};$$

- для співвідношення короткострокової дебіторської і кредиторської заборгованості

$$x' = -|1 - x|,$$

де від'ємне значення цього співвідношення зменшить інтегральний показник на суму відхилення від оптимального значення, яке дорівнює одиниці. Тобто, якщо значення у дужках дорівнює «0» $|1 - 1|$, це є найкращим значенням. Все, що відрізняється від «0», є поганим і тому після модуля ставимо «-».

Крім того, кожен з зазначених показників має свою вагу p_{ij} , яку визначено за допомогою вирішення наступного рівняння. Так, якщо кожен показник позначено як x , при $x=1$, отримано таке рівняння для інтегрального показника стратегічного розвитку ЗАТ «Приазовкурорт»:
 $0,998x + 0,979x + 0,871x + 0,969x + 0,994x = 1$,
 $x = 0,21$.

Підставивши значення у рівняння отримано ваги для кожного показника – 0,21, 0,20, 0,18, 0,20, 0,21, при цьому інтегральний показник матиме такий вигляд:

$$\Phi ЗР_{СКЗ\text{СтР}} = 0,21 \Phi_{ОЗ} + 0,20 P_{ВЛК} + 0,18 Z_{ОЗ} + 0,20 K_{ПК} + 0,21 ОСКП_{ПР}, \quad (2)$$

де $\Phi ЗР_{СКЗ\text{СтР}}$ – інтегральний показник фінансового забезпечення стратегічного розвитку санаторно-курортних закладів;

$\Phi_{ОЗ}$ – коефіцієнт оборотності основних засобів;

$P_{ВЛК}$ – коефіцієнт рентабельності власного капіталу;

$Z_{ОЗ}$ – коефіцієнт зносу основних засобів;

$K_{ПК}$ – коефіцієнт концентрації позикового капіталу;

$ОСКП_{ПР}$ – обсяг санаторно-курортних послуг на 1 працівника.

Інтегральний показник тактичного розвитку для ЗАТ «Приазовкурорт» розраховано аналогічним чином, що має такий вигляд:

$$\Phi ЗР_{СКЗ\text{ТР}} = 0,25 КО_3 - 0,20 ДКЗ + 0,24 МА + 0,18 M_{ВОК} + 0,13 KB_{ЛФ}, \quad (3)$$

де $\Phi ЗР_{СКЗ\text{ТР}}$ – інтегральний показник фінансового забезпечення тактичного розвитку санаторно-курортного закладу;

$КО_3$ – коефіцієнт оборотності запасів;

$ДКЗ$ – співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості;

$МА$ – коефіцієнт мобільності активів;

$M_{ВОК}$ – маневреність власних обігових коштів;

$KB_{лф}$ – коефіцієнт використання ліжкового фонду.

За аналогічною методикою були розраховані інтегральні показники, спрямовані на стратегічний і тактичний розвиток санаторіїв, філій ЗАТ «Приазовкурорт». Враховуючи їх організаційно-правову форму та специфіку фінансування їх діяльності, до інтегральних показників включено не п'ять коефіцієнтів як для товариства, а чотири (без урахування групи показників фінансової стійкості), які мають найбільш тісний зв'язок зі встановленою абсолютною величиною. Інтегральні показники фінансового забезпечення стратегічного і тактичного розвитку для філій мають такий вигляд: санаторій «Великий Луг»:

$$\Phi ZP_{\text{Сан Ст Р}} = 0,27 \Phi_{\text{ОЗ}} + 0,27 P_{\text{ЗК ВнР}} + 0,19 Z_{\text{ОЗ}} + 0,27 \text{ОСКП}_{\text{Пр}}, \quad (4)$$

$$\Phi ZP_{\text{Сан ТР}} = 0,24 K_{\text{ОЗ}} + 0,23 \text{ДКЗ} + 0,28 \text{МА} + 0,25 KB_{\text{лф}}, \quad (5)$$

санаторій «Кирилівка»:

$$\Phi ZP_{\text{Сан Ст Р}} = 0,28 \Phi_{\text{ОЗ}} + 0,29 P_{\text{ЗК ВнР}} + 0,16 Z_{\text{ОЗ}} + 0,27 \text{ОСКП}_{\text{Пр}}, \quad (6)$$

$$\Phi ZP_{\text{Сан ТР}} = 0,28 K_{\text{ОЗ}} + 0,20 \text{ДКЗ} + 0,29 \text{МА} + 0,23 KB_{\text{лф}}, \quad (7)$$

санаторій «Лазурний»:

$$\Phi ZP_{\text{Сан Ст Р}} = 0,30 \Phi_{\text{ОЗ}} + 0,29 P_{\text{ЗК ВнР}} + 0,14 Z_{\text{ОЗ}} + 0,27 \text{ОСКП}_{\text{Пр}}, \quad (8)$$

$$\Phi ZP_{\text{Сан ТР}} = 0,33 K_{\text{ОЗ}} + 0,16 \text{ДКЗ} + 0,30 \text{МА} + 0,21 KB_{\text{лф}}, \quad (9)$$

санаторій «Бердянськ»:

$$\Phi ZP_{\text{Сан Ст Р}} = 0,29 \Phi_{\text{ОЗ}} + 0,28 P_{\text{ЗК ВнР}} + 0,14 Z_{\text{ОЗ}} + 0,29 \text{ОСКП}_{\text{Пр}}, \quad (10)$$

$$\Phi ZP_{\text{Сан ТР}} = 0,28 K_{\text{ОЗ}} + 0,22 \text{ДКЗ} + 0,29 \text{МА} + 0,21 KB_{\text{лф}}, \quad (11)$$

де $\Phi ZP_{\text{Сан Ст Р}}$, $\Phi ZP_{\text{Сан ТР}}$ – інтегральний показник фінансового забезпечення відповідно стратегічного і тактичного розвитку санаторіїв, філій товариства;

$\Phi_{\text{ОЗ}}$ – коефіцієнт оборотності основних засобів;

$P_{\text{ЗК ВнР}}$ – коефіцієнт рентабельності залученого капіталу за внутрішніми розрахунками;

$Z_{\text{ОЗ}}$ – коефіцієнт зносу основних засобів;

$\text{ОСКП}_{\text{Пр}}$ – обсяг санаторно-курортних послуг на 1 працівника;

$K_{\text{ОЗ}}$ – коефіцієнт оборотності запасів;

ДКЗ – співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості;

МА – коефіцієнт мобільності активів;

$KB_{\text{лф}}$ – коефіцієнт використання ліжкового фонду.

Отримані значення інтегральних показників вказують на зростання фінансових ресурсів і ефективне їх використання майже за весь період (табл. 2). Незначне зниження показників спостерігається за період по окремих роках та по окремих філіях. Зокрема, від'ємне значення має інтегральний показник фінансового забезпечення тактичного розвитку санаторій «Кирилівка» за 2010 р., спричинене значною розбіжністю показника співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості з його еталонним значенням.

Розраховані коефіцієнти кореляції, значення яких коливаються від 0,70 до 1,00 од., вказують на тісний зв'язок між інтегрованими показниками стратегічного і тактичного розвитку, що надає всі підстави для відображення сукупного інтегрального показника фінансового забезпечення розвитку санаторно-курортних закладів:

$$\Phi ZP_{\text{СКЗ}} = \Phi ZP_{\text{СКЗ Ст Р}} + \Phi ZP_{\text{СКЗ ТР}}$$

$$\text{або } \Phi ZP_{\text{Сан}} = \Phi ZP_{\text{Сан Ст Р}} + \Phi ZP_{\text{Сан ТР}} \quad (12)$$

Сукупний інтегральний показник фінансового забезпечення розвитку ЗАТ «Приазовкурорт» у 2010 р. дорівнює 28,538, що на 7,273 більше, ніж у попередньому періоді (табл. 2). Розглядаючи в динаміці сукупний інтегральний показник, маємо тенденцію зростання майже за весь період функціонування товариства та його філій. Серед санаторіїв отримані наступні значення інтегрального показника у 2010 р.: 29,785 од. – для санаторія «Великий Луг», 26,043 од. дорівнює санаторій «Кирилівка», 58,392 од. – санаторій «Лазурний», 39,074 од. має санаторій «Бердянськ». У порівнянні з чотирма філіями більш сталий розвиток і забезпеченість відповідними фінансовими ресурсами мають санаторії «Бердянськ» та «Лазурний», про що

Таблиця 2. Динаміка інтегрального показника фінансового забезпечення розвитку санаторно-курортних закладів

Найменування санаторно-курортного закладу (філії)	Найменування показника	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	R
ЗАТ «Приазовкурорт»	ФЗР _{СКЗ Ст Р}	5,433	6,322	7,114	8,250	9,814	14,308	14,081	19,003	1,00
	ФЗР _{СКЗ ТР}	3,410	3,927	4,675	4,711	5,279	7,439	7,184	9,535	
	ФЗР _{СКЗ}	8,843	10,249	11,789	12,961	15,094	21,747	21,265	28,538	
Санаторій «Великий Луг»	ФЗР _{Сан Ст Р}	5,653	6,771	8,215	6,582	12,672	16,795	18,418	21,567	0,87
	ФЗР _{Сан ТР}	5,058	5,540	5,982	3,948	6,886	6,654	6,661	8,218	
	ФЗР _{Сан}	10,711	12,310	14,198	10,529	19,558	23,449	25,079	29,785	
Санаторій «Кирилівка»	ФЗР _{Сан Ст Р}	6,386	8,717	9,020	11,173	18,768	19,707	17,416	27,337	0,70
	ФЗР _{Сан ТР}	0,992	1,300	1,287	1,100	1,318	1,011	1,281	-1,294	
	ФЗР _{Сан}	7,378	10,018	10,307	12,273	20,086	20,718	18,697	26,043	
Санаторій «Лазурний»	ФЗР _{Сан Ст Р}	9,150	10,592	10,696	12,110	12,901	21,908	16,746	26,373	0,93
	ФЗР _{Сан ТР}	4,773	8,438	10,785	8,731	2,603	22,467	12,416	32,019	
	ФЗР _{Сан}	13,923	19,030	21,481	20,841	15,504	44,375	29,163	58,392	
Санаторій «Бердянськ»	ФЗР _{Сан Ст Р}	8,724	9,498	11,074	13,810	14,574	21,106	22,698	30,472	0,70
	ФЗР _{Сан ТР}	4,718	4,679	5,759	3,603	9,313	9,818	7,670	8,602	
	ФЗР _{Сан}	13,442	14,177	16,833	17,413	23,887	30,924	30,368	39,074	

* Розроблено автором.

свідчать значення сукупного інтегрального показника.

Висновки

Використання запропонованого методичного підходу щодо комплексної оцінки фінансового забезпечення розвитку санаторно-курортних закладів на основі розробки інтегрального показника дає змогу проаналізувати тенденції наявності фінансових ресурсів, враховуючи специфіку здійснення санаторно-курортної діяльності й особливості побудови взаємовідносин у фінансовій діяльності між санаторно-курортними закладами та їх філіями – санато-

ріяма, що відповідно їх організаційно-правовій формі не є самостійними юридичними особами. Крім того, сформована відповідним чином система показників комплексної оцінки та побудовані на її основі інтегральні показники дозволяють визначити рівень фінансового забезпечення санаторно-курортних закладів у розрізі стратегічного й тактичного розвитку, ефективність використання фінансових ресурсів у господарській діяльності за весь аналізований період.

Подальші дослідження мають стосуватися фінансового прогнозування та фінансового планування з урахуванням сезонності у діяльності санаторно-курортних закладів.

Література

1. Бланк, И. А. Финансовый менеджмент [Текст] : учебный курс / И. А. Бланк. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2005. – 656 с.
2. Загородній, А. Г. Інтегральний показник оцінювання фінансово-економічного стану лізингоотримувачів (на прикладі машинобудівних підприємств) [Текст] / А. Г. Загородній, Н. І. Подольчак // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління». – 2008. – № 628. – С. 101–107.

References

1. Blank, I. A. financial management. 2nd ed., rev. and add. Kyiv: Elga, Nick-Center, 2005. 656 p. (in Russian)
2. Zagorodnii, A. G.; Podolchak, N. I. Integrated index of evaluation of financial and economic performance of lessee (as an example of machine builders). In: *Mercury of National University «Lvov Politechnique» Series «Economic and management problems»*, 2008, Number 628, p. 101–107. (in Ukrainian)
3. Izmailova, K. V. Financial analysis. Textbook. Kyiv: MAUP, 2000. 152 p. (in Ukrainian)

3. Ізмайлова, К. В. Фінансовий аналіз [Текст] : навчальний посібник / К. В. Ізмайлова. – К. : МАУП, 2000. – 152 с.
4. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства [Текст] : монографія / [М. О. Кизим, В. А. Забродський, В. А. Зінченко, Ю. С. Копчак]. – Х. : Видавничий дім «ІНЖЕК», 2003. – 144 с.
5. Костирко, Л. А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства [Текст] : монографія / Л. А. Костирко. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Х. : Фактор, 2008. – 336 с.
6. Омелянович, Л. О. Економічна безпека торговельного підприємства [Текст] : монографія / Л. О. Омелянович, Г. Є. Долматова. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2005. – 195 с.
7. Цал-Цалко, Юзеф Сигізмундович. Статистичний аналіз фінансової звітності: теорія, практика та інтерпретація [Текст] : монографія / Ю. С. Цал-Цалко ; Держ. ком. стат. України, Держ. акад. стат., обліку та аудиту, Житомир. держ. технол. ун-т. – Житомир : ЖДТУ, 2004. – 505 с. – ISBN 966-683-098-1.
8. Шеремет, О. О. Фінансовий аналіз [Текст] : навчальний посібник / О. О. Шеремет. – К. : Кондор, 2009. – 196 с.
9. Карпишин, Н. І. Фінансове забезпечення охорони здоров'я в реалізації державних функцій на ринку медичних послуг [Текст] : дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01 / Карпишин Наталія Іванівна. – Тернопіль, 2006. – 208 с.
10. Клівіденко, Л. М. Фінансове забезпечення соціального захисту населення України [Текст] : дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01 / Клівіденко Людмила Миколаївна. – Тернопіль, 2006. – 210 с.
11. Чопко, Н. Діагностика стану фінансового забезпечення розвитку підприємства [Текст] / Н. Чопко // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип. 19. – С. 503–506.
4. Kizim, M. O.; Zabrodskii, V. A.; Zinchenko, V. A.; Kopchak, Yu. S. Evaluation and diagnostics of financial firmness of enterprises. Monograph. Kharkov: Publishing house «INZHEK», 2003. 144 p. (in Ukrainian)
5. Kostirko, L. A. Diagnostics of potential of financial firmness of enterprises. Monograph. 2nd ed., rev. and add. Kharkov: Factor, 2008. 336 p. (in Ukrainian)
6. Omelianovich, L. O.; Dolmatova, G. E. Economic security of trade enterprises. Monograph. Donetsk: DonDUET, 2005. 195 p. (in Ukrainian)
7. Tsal-Tsalko, Yuzef Sigizmundovich. Statistical analysis of financial statements: theory, practice and interpretation. Monograph. Zhytomyr: ZhSTU, 2004. 505 p. ISBN 966-683-098-1. (in Ukrainian)
8. Sheremet, O. O. Financial analysis. Textbook. Kyiv: Kondor, 2009. 196 p. (in Ukrainian)
9. Karpyshyn, N. I. Financial support of health protection in realization of state functions at the medical services market: Ph.D. thesis in Economic Science. Ternopil, 2006. 208 p. (in Ukrainian)
10. Klividenko, L. M. Financial assurance of welfare of Ukraine: Ph.D. thesis in Economic Science. Ternopil, 2006. 210 p. (in Ukrainian)
11. Chopko, N. Diagnostics of financial security position of enterprises development. In: *Market system organization in Ukraine*, 2009, Issue 19, p. 503–506. (in Ukrainian)

Костенко Ганна Петрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики і фінансів Бердянського державного педагогічного університету. Науковий напрямок: фінансове забезпечення розвитку установ соціальної сфери.

Костенко Анна Петровна – кандидат экономических наук, доцент кафедры экономической кибернетики и финансов Бердянского государственного педагогического университета. Научное направление: финансовое обеспечение развития учреждений социальной сферы.

Kostenko Ganna – PhD, Associate Professor; Department of Economic Cybernetics and Finance, Berdyansk State Pedagogical University. Research areas: financial security of social institutions.